

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Ah! hol vagy? . . .

Százerek ajkáról szálltak ég felé az áhitat szárnyán az ősi, szépséges himnusz hangjai első, szent Királyunk ünnepén és talán soha bensőségebben, mint e mostani nagy napon; mert hiszen a zengő szónak túl kell harsognia a nyugaton és keleten, északon és délen egyforma heves-séggel tomboló harcok vad zaját, az ágyuk ezreinek rémes dörgését, a gépfegyverek idegőítő kattogását, a haldoklók fájdalmas hörgését. Anyák és apák, hitvesek és özvegyek, gyermekek és árvák ajkán zengett a buzgó fohász a nagy királyhoz telve reménységgel, hogy aki egykoron „országunk istápjá” volt, most is az lesz ezekben a nehéz időkben.

Most, amikor a hároméves háború legnehezebb csatáit vívják, amikor az emberiség legrutább szenvedélei ülnek tort, véres tort hullahegyek tetejében, amikor *itthon* sem tud elülni a pártszenvedély, amikor a közlélemezés nehézségei gyötörnek elszigeteltségünkben, amikor izreke szeretné bontani országtestünket, megtörni öserünket, amikor a félvilág fogott fegyvert rút hálátlansággal az ellen a nép ellen, amely évszázadokon át védte nyu-

gat békéjét és haladását, . . . most fordul hozzád, szent király, égi oltalmazónk, ez a nép, amely rég megbűnhődte már a mul-tat s jövendőt s amelynek keserű pohara még mindig nem telt meg.

A történelem nehéz tanúsága a te nagy bölcseségednek, amely azzá tette a magyart, ami ma: egyenrangúvá a „művelt” nevet maguk számára igénylő népekkel; sőt a nyugati műveltség védelmezőjévé. Amikor pedig a Boldogságos Szűz oltalmába ajánltad nemzetedet, sziklára építetted a magyar államiság hatalmas várát, amelyet sem erő, sem idő bedönten, le-rombolni nem tudott és nem is fog tudni soha. Ezt a soha ki nem haló reménységet ültette bele a te égsugalta előrelátásod minden hívő magyar lélekbe és ezzel a szent meggyőződéssel nézett a magyar szeme ragyogó napfényes ünnepeden égi honod felé.

A végső erőfeszítés jellege van azokon a harcokon, amelyeket most ez ellenség mindenütt reánk kényszerít, de a kath. anyaszentegyház fejének békeszövege s a rendszer változás, amelyet viharadárként jósoltunk meg előre, ma mégsem jelent sejtő lelkünkben a halálveszélyt. A békeajánlat nem jöhetett a mi kezdeményezésünkre s így ellenfeleink gyöngesége su-

galja, a rendszerváltozással pedig talán több, erősebb kézbe kerül a kormányrúd, amely odairányítja hajónkat a csendes rév felé. Úgy érezzük, mint mikor a kelet oceanján vergődő hajót tomboló vihar rázza, tépi, recsegetti s toronymagasságú hullámok csapkodják törekény testét, de a tapasztalt hajós meglátta a tájfűn szemét, amelyen keresztül mosolyogva néz rá az égbolt áldott kékje, a reménység első fényes napsugara, és tudja a vén foka, hogy még egy-két nehéz lökés, még néhány rászakadó hullámhegy után elsimul a tenger, elül a vész harangja.

Oh, bár úgy lenne!

Szt. István Király! Légy szószólónk a mindenség hatalmas Uránál, akinek beláthatatlan bölcsesége az egyedüli meg-megmondhatója, miért indult reánk a vész ilyen rémséges erővel. Esedezzel a legnagyobb Irgalomhoz sokat szenvedett népéért, hogy ne hagyja el e megpróbáltatás keserves idején. Ne engedd elcsüggedni szívünk reménységét, amely erőnköt táplálja és fenntartja. Kérj Istentől kitar-tást küzdő és sanyargó országodra, hogy sikerrel vívhassuk meg számára az oly régóta nélkülözött nyugalmat és békét. Könyörögj Ahoz, akinek egyetlen szava le tudja csendesíteni a viharzó tengert.

Egy arckép.

A sokat használt és még többet emlegetett „piros plüss mappa” egy reggel véletlenül kinyílt és láthatóvá lett az a finom vonású fénykép, mely a mappa bel-sejében barna selyem lapok közt szerényen meghúzódik . . . Amint merereg fölé hajoltam, egy sóhaj röpített el ajkamról . . . Pillanat! És két szöke, göndör fejecske áthatolt vállaimon: „Hisz?! Jaj beh szép!!”

A kép vonásait tekintve bátran mondhattam volna, hogy szt. Terézia, vagy éppen Szűz szent Margit . . . De mert előbbit térdelve, a magyar király szent leányát pedig fönnálva ábrázolják, az én apácám pedig ülökép, ezt a jámbor csalást kockáztathattam, különben is a kisebbik Göndörke mindjárt azt kérdezte volna: „Ha szent kép, miért nem tartja imakönyvében, mint a Tizian-féle remek Magdolnát, vagy a Jézust az Olajfák hegyén ábrázoló gyönyörű képet? . . .” Ki kellett hát jelentenem, hogy ez a szentéletű apáca ajándékozott meg a piros plüss mappával, ő maga

tette belé szelid, szép arcának, sikerült lenyomatát s a kép még ma is 25 év múltán ott van, ahová áldott keze helyezte . . . Most már többet, többet kívántak tudni, s mert én szeretek ő róla beszélni, eleget tehettem kívánságuknak. Hogy ki volt Dominica, a j . . . i érseki leánynevelő intézetnek első főnöknője, azt egy nemzedék tudja és áldva emlegeti a nagy Alföldön. Hogy mi volt ő a keresztény hitéletnek egyszer-egyszer rögös, tövises pályáján, azt ma már elbírálták az Égben, ahová nemrég költözött. s hogy odaköltözött, azt egy csodás álomkép mondta el nekem, melyről alább meg fogok emlékezni . . . De hogy mi volt ő „nekem” egy negyedszázadon keresztül, azt a Göndörkének szívesen mondtam el, s mivel olyan a dolog, hogy belőle tanulságot lehet levonni, talán másokat is érdekelhet . . .

Ismeretségünk ott kezdődött, hogy én — viszonyainknak hirtelen változása következtében — öt évig tanítottam az ő főnöksége alatt a nagy érseki leánynevelőben és kölcsönösen vonzódtunk egymáshoz mindjárt kezdettől fogva. Történt,

hogy egyszer, halvány és lehangolt voltam, mikor órára mentem; meglátta ezt és addig faggatott, míg el nem panasztam, hogy súlyosan nehezednek vállaimra a családi gondok.

Most is látom habszerű, finom kezeit, mikor vállamra teszi és valami kimondhatatlan melancholiával mondja: „Hagyja, édesem! Kettesben könnyebb az ilyet elviselni!”

De a kettesben-türés végét járta: ki-dülőfélben volt az egyik, az erősebb, a nemesebb, a bátrabb! . . . Most már nem tudott mivel vigasztalni . . . Mondta mégis: „Reméljem!” De én, heves moz-dulattal félrefordultam. Nem bírok remélni!! „Ne-e-em?! Akkor hát bízzék! Bizni szabad, bizni kell.”

S aztán jött a nagy vihar . . . Engem odadobott az ország szélére . . . Ő ott maradt az Alföldön, a haza szívében. De csillag a csillag mindenütt, ahol sötét van; utóértek félmélyeség gyászomban finom betűinek áldott mondasai s a küzdelmes éveken végig-végig ragyogtak. Mindig olyankor érkezett levele, többnyire egy-egy

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

Epedő tekintettel, vágyó varakozással, buzgó hittel és élő reménységgel nézünk fel reád, „magyarok tündöklő csillaga!”

Ige nélkül.

A múlt napokban akadt a kezembe néhai Orosz Ádám) „Ida vagy a pusztai sir” c. ige nélküli beszéde. E művet a szerző — így szól a kiadó előszava — 1832-ben írta. Alkalmat rá egy társaskörben egyik nyelvnek a másik fölötti előnyeiről támadt vita adott, melynek folytán a szerző a többi közt azt állítja, hogy magyar nyelvben ige nélkül is lehet tisztán érthetőleg írni nem csak egyes mondatokat, hanem hosszabb, összefüggő elbeszélést is. Állítása hihetetlennek tartott; ő néhány nap múlva beigazolta azt „Ida vagy a pusztai sir” c. ige nélküli beszéddel, melyet kéziratos tartogatott. 1845-ben egyik barátja, Széplaki, ki a kéziratos másolatban bírta, az „Életképek” c. folyóiratban kiadta a beszélet a szerző neve alatt ugyan, de az ő tudta nélkül, eredeti pongyolóságában. 1847-ben a szerző új öltönyt adott művének s azóta több kiadásba — a negyedik 1895-ben jelent meg. A szerző előszava ez:

„E mű nem a költők
Magasztos Iyájá:
Egyedül csak a nyelv
Képesség próbája.”

Hogy az olvasó néminemű fogalmat szerezzen magának az ige nélküli írásról, ide iktatok két mutatványt a 31. oldalnyi beszédből. A beszély „E s z m é l e t” című

bevezető s elmélkedésszerű része így hangzik:

„Édes a lét érzete, édes az élet s becsesb minden földi birtoknál: oh de ha rideg pálya, s rideg bútjeljes napok a mi örökségünk itt, akkor mi egyéb az, ha nem oly regényes forrás, mely a szemnek szép, de csöppjei az ajknak keserűek! — Kedves az élet és nagy ajándok; de ha pályatársai: örök keservek, sóhajok és könnyek, mi egyéb akkor, ha nem terhes ajándok, súlyos nyomor! — és kert virág nélkül, boldogság öröm nélkül, menyorság Isten nélkül!

Boldogság! ah mily szép, mily magasztos eszme! és közvágyunk tárgya is ugyan és a szívzövettségek célja is a boldogság: de haj, általában sötét az ösvény a boldogság felé! a szívek frigyének pedig egyik baja az, hogy keblünk egymásnak örök titok; másik az ösztinte-gy hiánya. Ezek miatt gyakori eset az, hogy midőn az egyik félnél ugyan a szeretet s remény, másiknál a rút önérdék s haszon a szívzövettség alapja. S ekkor, oh Isten! ekkor hol a boldogság? és mi ez élet, ha nem egy hosszú és kínos halál, melynek alkonya sokszor véres is és iszonyú!”

Ida a beszély tragikus végzetű hősnője, kit feltékeny férje Tiborc, midőn Ondy barátjától visszatérve egy idegen férfi — ki azonban Idának édes bátyja — karjai közt megpillant, agyonlő. Tiborc észrevéve szörnyű tévedését hűséges neje holtteste mellett öngyilkossá válik. Ez a beszélynek tartalma.

Még egy verset mutatok be, melyet Ida énekel. Az irodalom felújulás korának évei szentimentális hangulata ri ki belőle. A versben szintén nincs ige.

Oh miért irigye szívemnek
A délceg sors, miért kaján?

finom szent képpel béllelve, mikor sivár vagy zaklatott volt az életem. — Így — ő általa jutottam ama nagy szerencséhez, hogy Gonzaga szt. Alajos sírjához egy kis ezüst-liliomot küldhettem. Mikor kifejtettem levélben, hogy valami finom, szimbolikus fogadalmi tárgyat óhajtok küldeni, Dominica rögtön kezibe vette az ügyet: megrendelte a tárgyat, kifizette; először nekem küldötte megtekintés végett, azután Rómába továbbította, egy ismerős, magyar főpap útján a szentnek sírjára helyezette s nekem az illetőnek sajtókezőleg irt névjegyét zárta levelébe, melyen értesíti őt, hogy az ügy rendben van! Nekem csak az előlegezett vételösszeget kellett utalványoznom . . . Így intézkedett a más ügyében; pedig volt elég nagy ügye saját hatáskörében is . . . Minő munka volt az a kis liliom! Mint a hajnali harmat alatt meg-megreznző porszálak etheriess gyöngéd arany porzók reszkettek finomul fargott hat ezüst szírom között. Egészen az ő nagyúri fölfogása és izlése, mert előkelő volt származása, nevelése, alakja, hangja egész fénye . . .

És hogyan tudott festeni!! Van egy emlékem kedves kezéből: Jézus szt. Szíve fehér selyem alapon . . . Gyönyörű!

És ez a csodás fény egy napig sem volt teljesen egészséges; nagy lelkenek nem volt megfelelő burokja; a benső, nagy láng, az a mesés altruizmus, az emésztette idő előtt életét . . . Oh altruizmus! Meny-

nyei adománya a könyörületes Istenségnek! Ha ezt szét lehetne hinteni a levegőben, hogy az önző emberiség öntudatlanul beszívna lehelletével néhány szemecskét belőle, minő más lehetne akkor az élet . . .

A múlt év szeptember havában elmaradt a megszokott köszöntő nevem napjáról és jött helyette hamarosan a gyászjelentés . . .

Oh, miért is nem várhatja meg egyik jóbarát a másikat, hogy mennének együtt, előbb a bíró elé s onnan az üdvbe! S én megáldomtam halálát. Álmodom ez volt: Hajón ültem csupa ismeretlen, közömbös nép között . . . Egyszerre, szemben üléssemel felnyílt egy kis ajtó és betódult rajta nagyszámú, ünnepies öltözetű alak, köztük Dominica piros arccal, aminő neki soh' sem volt, bájos mosollyal ajkain, aminő neki mindig volt, gyorsan ment a nagy üveges terem felé, mutatta jelekkel, hogy ő oda siet . . . s avval eltűnt. Mint-hogy valakinek ki akartam fejezni részvételem, irtam az érseki leánynevelő igazgatójának . . . Az ő válaszuknak „ez” volt a foglalatja: „Meghalt, aki mindenkit szeretett ésakit mindenki szeretett.”

Az én szöke Göndörkém elmélázva mondották: „Ki tudna így élni! Én egy „Ave”-t rebegtem érte, bár nem hinném, hogy ő a mi imáinkra szorulna; a szentnek szentek között a helye . . . Imádkozzék ő miértünk.

Ime, ez a piros plüss-mappa titka!!

Mi öröme bus éltömnek
Örök isszonyu baján?

Miért másé, nem a tiéd,
Kedves Ábel, ez a szív?
Mely most, Tiborc, csak teneked,
Egyedül csak neked hiv.

Bilincse közt a hatalmas,
Tömlöcben a szegény rab,
Kinek élete siralmas
Nálam hányszor boldogabb?

Neki a remény elég ir,
Noha kétes élete;
De jaj! nekem már csak a sir!
Jobb sorsom új kezdete.

Hejh a magzat szerelmének
A szülő miért vezére?
Ime, hatalmas kényének
Ez a gyümölcse s bérel

Mi önnékem a fényes kincs,
Mi a pompa s uraság?
Ha a fényes aranybilincs
Közt életem csak rabság?

Boldog a vadon sziklának
Fénytelen remetéje,
Mert jó lelke nyugalmanak
Hiv nappala és éje:

Ah! de nekem minden óra
Uj kin és új gyötteleim,
S mint ösvény közt a hajóra
Oda a segedelem!

Ez az ige nélküli való beszélgetés vagy írás érdeklődést vagy akár feltűnést is kelthet sokakban, de a székely ember beszédmódját ismerőket aligha fogja meglepni. Hiszen a székely ember szájából nagyon gyakran hallhatunk ige — állítmány — nélküli mondatokat. És nagy valószínű, hogy Orosz Ádám is székelyektől hallott ige nélküli beszédet. Nem járt ő ugyan a Székelyföldrön, de Egerben, ahol évekig lakott, gyakran fordultak meg székelyek, kiváltképpen minorita-rendű szerzetesek az ottani rendházban. Sőt, ha jól tudom, bukovinai és moldvai csángó ifjak is állandóan nevelkedtek Egerben; a moldvaiak pedig a székelyekhez hasonlóan gondolkodnak és beszélnek, hiszen kizárva zott, kivándorlott székelyek, avagy — ha úgy tekinthet — autochtonok is.

Ime így beszél a székely:

— Én biza a Gylárt s a Bojtit be a szekérbe s ki a fösső kerekerdőbe, a fő-tiszlándó ur kaszálóján főjül. Ahajt fával a szekeret istenesen jól meg s aztán haza, mert hejába, fene erős ez a tél . . .

Nagy elfoglaltságát a székely ember ilyen formán szokta kifejezni:

— Tiz óráig a csontot le nem; pity-malatkor már fel.

Ha a gyereke erősen sir vagy esetleg nagyon szájkodik így fenyegeti meg: — Legényke! osztég bé azt a szádat, met hanem ki!

Ezt is lehet hallani:

— Ugy szájba, mint Szócs Jancsi a kecskét!

A következő epizód is jellemző e tekintetben.

Egyik székely faluban az atyafi két tinőt hájtott az utcán. A tinók valamitől megijedve, berontottak egy életre (udvar) s innen a kertbe, a hol a tulajdonos csunyán összegabalyodott a tinók gazdái-

jával. Persze nem sokára oda kerültek a zsandárok is. A dolog vége az lett, hogy a járásbíróhoz elé kerültek, ahol a tinós gazda így adta elé az esetet:

— Hát úgy instálom, hogy én s a két tinóm hárman le az utcán, a tinók eccerre valamitől meg s ahajt bé egy udvarba. Én es bé utánik s a kutya neki a a tinóknak, én es neki a kutyának s a kutyát jól el. Arra ki a gazda egy vasvillával, osztg neköm, én ósmég neki s mü ketten össze. Erre a tollasok (csendőörök) oda s münket ketten ide . . .

A székely ember, míg valakivel tisztában nincs, rendesen bizalmatlan és feltűnő módon szűkszavú. S ilyenkor ez a beszédjén is megérzik, a mennyiben azt meg-megcsonkítja, magamagát illetőleg a mondani valóját félbeszakítja. Mond ugyan valamit, de az ígét, mely a mondat igaz tartalmát fejezi ki, elhallgatja. Ugyancsak ezt teszi a nagy indulatok hatása alatt is, épen úgy, mint Vergilius az Aencis I. ének 137. versében a haragvó Neptunus szájába adott s azóta szálló igává vált Quos ego . . . -jával tette. Erre más nyelv teljesen képtelen.

Nagy hálara köteleznék a magya nyelvészeket, a ki ezeket a mozaik darabkákat gondosan összegyűjténé s akár szaklapban („Magyar nyelvőr“), akár lapunkban közzé tenné. A székely nép gondolkodása s beszédmódja annyira okos és zamatos, hogy Cziribus egyetemi professor joggal mondhatta: a magyar embernek a tanyákra vagy a székely hegyekre kell menekülnie, hogy el ne felejtisen magyarul írni s gondolkodni.

I.

1. Orosz Ádám egri főegyházmezei áldozópap, író, egyházi szónok 1802-ben Miskolcra született; meghalt Egerváralján 1872. április 13-án. Káplán, majd főegyházi hitiszónok s 1837. óta haláláig egerváraljai plebánus volt. Kiváló egyházi beszédekén kívül kuriozumai révén vált híressé. Ilyen kuriozumok egy csupa e magánhangzós szóból álló egyházi beszéd, amelynek címlapján maga a szerző Orosz Ádám is, mint: lenyegyek ellene, emberek elseje szerepel; Ida vagy a puztai sir, beszély ige nélkül stb.

HIREK.

— **Főpásztorunk útja.** Püspök urunk ó nagyméltósága aug. 15., 16. és 17. napjait Szovátán töltötte, hol a kiképzés alatt álló csapatok katonái, valamint a tisztii kiképző iskola növendékei nagy számban járultak a szentségekhez, részben a bér-málához is. Aug. 18-án a marosvásárhelyi Vörös-Kereszt kórház 500 sebesültjét látogatta meg a főpásztor, a kórház kápolnájában szentmisét mondott s a bér-málás szenségét osztotta ki. Másnap ugyanez volt a program, de már a csikszeredai kath. főgimnázium épületében elhelyezett tábori kórházban. Ezen a napon a Székelyföld hős vendője: báró Rohr vezérezredes, hadseregparancsnok látta ébredé vendégül a kegyelmes urat. Délután a csiksomlyói árvaház, a német katonai kórház, a ferenc-rendieknél elhelyezett tartalékkórház, végül a tanítóképző-intézetben levő német katonai kórház meglátogatása következett. Szent István királyunk ünnepén a főpász-

tor Csikszeredában ünnepi misét pontifikált, a szentbeszédet Kassai Lajos szentszéki tanácsos, főgimn. igazgató mondotta. Istenisztelet után a vármegyei közkórházban elhelyezett német katonai kórház látogatása volt soron, délután a csikszentkirályi főesperes, majd a Csikszögödön elhelyezett katonai-otthont kereste fel ő nagyméltósága, aki a következő napon Sepsiszentgyörgyre utazott.

— **Szent István napját buzgó áhíttal** s a szokott fényvel ünnepeltük székes-egyházunkban, ahol a szent misét Balázs Ferenc kanonok-prelátus fényes segédlettel celebrálta, az ünnepi beszédet pedig Lésztján József gimn. hittanár mondotta, méltatva első Királyunk hatalmas érdemeit és kifejtve, hogy nem anyagi, hanem erkölcsi erő teszi a magyart nagyvá és hosszú életűvé. A katonaság, hivatalok, testületek nagy számu képviselője és számos hívó veit részt az isteniszteleten, de sajnálattal nélkülözöte azt a szép éneket és zenét, amely Ófelsége születése napján olyan mély áhíttal töltött el mindnyájunkat. A Mozart-Zangl-féle Ave Mariát és Nagiller: Domine exaudiját (az előbbi solo, az utóbbi kettős olyan előadásban hallottuk, amelyet nagyon szeretnénk gyakrabban hallani. Kár hogy karnagyunk leányát, akit biztos, színes kifejező bensőséges hangja egyenesen templomi énekesnővé tehetne, más pálya és hely tartja távol igazi hivatásától. Hátha még nem késő!?

— **P. Mocik Felicián meghalt.** Megdöbbenéssel olvassuk a napilapok híradsa után mi is olvasóinkkal, hogy a kedves jó Felicián gyilkos merénylet áldozata lett. Főgimnáziumunkban még sokan vannak, akik jól emlékeznek az ő közvetlen, kedves, jószágos egyéniségére, mikor ugy csak „szemre“ kiválogatta a jóhangó fiukat, ha kegyelmes főpásztorunk valami nagy ünnepegy előkészítésére meghívta. Azután összeállította az ő kis énekárát amelyet, lelkesedve és lelkesítve tanította be bámulatos türelemmel, szerető odaadással szebbnél szebb nehéz énekekre. A helyi közönség is bizonyára tudja még, hogyan tódult a már zsufolt díszterembe ha megtudta, hogy Felicián tanította be a kart. Csodálatos zeneképességét emléke őrzi művészi képességének másik fényes oldalát festményei örökítik meg. Tragikus halálának okát is végtelen igazságszeretetében keressük. A fényes végtisztességen megnyilvánult részvét (lásd Az Est 210. sz.) mutatja a vesztesség nagyságát. Itt is sok résztvevő lélek imája kíséri végső útján. R. i. p.

— **Megnyugtatósul.** Jól tudjuk, mennyi nélkülözést okoz a közéletmezés rendetlensége mindenfelé, ép ugy városunkban is; de a nagy mértékben megindult zúgolódást el kell terelnünk helytelen irányból. Nem csodálkozunk rajta, ha az avatlatlanok ott keresik a bajt ahonnan legegyszerűbb szükségleteik kielégítését ezelőtt megkapták, t. i. a városi vezetőségél; de mi, akik szem- és fültanui voltunk számos alkalommal annak a mindent megkísérítő fáradozásnak, amelyet a város feje s a közéletmezést vezető más közegek kifejtének, hogy a legsürgősebb megoldást ebben a nehéz kérdésben megtalálhassák, azoknak igazolnók kell őket a közvélemény előtt. -A végleges megoldás a küszöbön van és

értesülésünk szerint egyheti lisztszükségletre tengeri lisztben már foly a kielégítés azután pedig jön a rendes lisztellátás, valamint a kellő búzamennyiség kiutatlatása iránt is megtörténtek a szükséges erélyes lépések.

— **Kinevezések.** Csomortáni Ignác s. lelkész csikmindszenti lelkész lett. Balázs Lajos tordai s. lelkész püspöki levéltárosnak nevezetett ki. Segéd lelkészeknek kinevezettek: Macalik Győző dr. Kolozsvárra, Darvas Dénes Tordára, Nagy János Gyergyószentmiklóásra, Bors István Gyergyóremetére, Mosontzky Henrik Gyergyóalfaluba, Kóvács Ferenc Csikszentgyörgyre, Balla Mihály Kézdíszentlélekre. Veress Ernő brassói hitoktató lett. Varga János püspöki levéltárost katona lelkézi szolgálatra behívták. Ferenc Sándor gyergyóbékási plebános ideiglenes adminisztrátornak küldetett Lupényba.

— **A lelkészek ruhabeszerzési segélye** a minisztérium kiutalta, s a püspöki iroda e segélyek szétküldését már megkezdte. A 3000 K. aluli jövedelemmel bíró lelkészek, s a kongruás s. lelkészek 500 K., a többi segédlelkészek 300 K. segélyben részesülnek. A családtagok után kapandó segélyre nézve még nem történt intézkedés, de a tárgyalások már folynak, s remény lehet hogy a lelkészek e segélyben is fognak részesülni.

— **Ebtartók figyelmébe.** Az ez évben igen gyakran előfordult elmarási esetek miatt városunk rendőrkapitánya szigorú rendeletet adott ki hogy kutyát az utcára csak szájkosárral és pórázban vezetve szabad vinni. A magánosan és szájkosár nélkül kóborló ebeket elfogják és azonnal kiirtják, amennyiben pedig tulajdonosuk kiléte megállapítható; még szigorú bírsággal is fogják sújtani. Bizony nem ártana e tekintetben egy kis rend, mert újabban is meg kellett osztani helyünket gazdáik hűséges kísérőivel, a kedves kutyuskákkal, amelyek hátából megoztotak velünk fürge rovar-káikon s a világos ruhákhoz kedveskedve dörzsölgették hozzá sáros, piszkos hátcsakájukat, vagy orrocskájukat; mert hát most a pecér is katona. De most megfordul adolog és rendet csinálnak a katonapécerek.

— **Az Országos Népköltői Egyesület** hadi özvegyek és leányárvák, s általában a hadbavonultak női hozzátartozói számára a következő ingyenes kenyérgyártási tanfolyamokat tartja fenn. 1. Polgári iskolai tanfolyam. — 2. Kereskedelmi szaktanfolyam. — 3. Elárusító női tanfolyam. — 4. Mozigépkészítés. — 5. Irógépkészítés. — 6. Gyengeáramú villanyserelés. — 7. Erős áramú villanyserelés. — 8. Fényképezés. — 9. Vegyészegédi tanfolyam. — 10. Intézeti házvezetői tanfolyam. — 11. Kávéházi-és vendéglői felszolgálói tanfolyam. — 12. Házfelügyelői tanfolyam. — 13. Felsőruhavarrás. — 14. Fehér ruhavarrás. — 15. Gyermeke ruhavarrás. — 16. Géphímzés. — 17. Gépkötés. — 18. Művirágkészítés. — 19. Női kalapkészítés. — 20. Női fűző készítés. — 21. Női hajfésülés és manikűr. — 22. Szépségápolás. — 23. Virágkertészet. — 24. Bolgár kertészet. — 25. Baromfi tenyésztés. A tanítás teljesen

ingyenes. Szegénysorsuak tanulmányi segélyben részesülnek. Beiratkozni e hó végéig lehet az igazgatóságnál levélben is. Budapest, VII., Kertész-utca 30. I. em.

Szerkesztői üzenetek.

L. I. Kovászi. Levélét elküldöttük a távollévő főszerkesztőnek, mert a jelenlegi helyettes szerkesztő nem theologus.

Pályázati hirdetés.

A balánbányai róm. kath. államsegélyes kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalom:

1. A megfelelő teljes államsegély.
2. Egyházi segély az erdélyi róm. kath. Státustól 100 Korona.
3. Lakás természetben a rézbányatársulattól.
4. Kántoridij a r. k. hivektől 100 K.
5. Stóla jövedelem 20 Kor.

Kötelessége a 6 oszt. vegyes iskola vezetése és az összes kántori teendők végzése.

Pályázati határidő 1917. aug. 31.

Tanítónő is pályázhat.

Csikszentdomokos, 1917. aug. 19.

Radványi József
h. lelkész.

Pályázat.

A csikjenőfalvi róm. kath. iskolaszék kettő férfitanítói állásra pályázatot kirdet. Az állások javadalma egyenkint:

1. Törzsfizetés 1000 Korona az iskola fenntartó község pénztárából havi előleges részletekben.
2. Fokozatos előléptetéssel megfelelő államsegély.
3. Természetbeni jó lakás gazdasági épületekkel.
4. Veteményes kert.

Pályázati kérvények 1917. szeptember hó 15-ig beadandó a iskolaszéki elnökhöz.

Férfi tanító pályázó hiányában az állások ideiglenesen nőtanító által foglalkoztatni. Tehát ily értelemben tanítónők is már most pályázhatnak egy évi ideiglenes alkalmazás végett.

Iskolaszéki Elnökség.

„Az erdélyi püspökség

árverés útján bérletbe adja 1918. január hó 1-től számítható 3 évre az „Ujvilági“ vizerejü malmát és a drombári hidon a vámszedési jogot. — **Árverés 1917. Szeptember hó 8-án d. e. 9 órakor** Gyulafehérvárt a jogszálgazgatósági irodában lesz megtartva. — Árverési és szerződési feltételek bármikor megtekinthetők Dr. Kontz Viktor, urad. ügyész gyulafehérvári ügyvéd irodájában.

Egy új czimbalom azonnal eladó. Értekezhetni Ruzs Antalnál a sétateri kioszkban.

Katholikus Népszövetségi Biztosítási Iroda

Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

A Katholikus Népszövetség évek előtt felállította biztosítási irodáját azon célból, hogy egy a tagoknak, mint a hozzáfutólóknak érdekét a biztosítás terén a lehetőséghez képest felkarolja, valamint a szervezeti erő kihasználásával oly előnyöket kivívjon és nyújthasson, melyeket egyedül nem érhetnének el. E célból több

elsőrendű magyar intézettel

valamint Európa egyik legrégebb és leghatalmasabb intézetével lépett összeköttetésbe, mely intézetek

500 millió koronán felül alaptöke

és tartalékokkal rendelkezvén, teljesen megnyugvást szolgáltatnak, hogy mindenki nyugodtan rábízhassa vagyonát. Ezenkívül ezen intézetek mindenféle biztosítási ágazatot felkarolnak és így bármilyen téren kielégíthetik a biztosító közönség mindenemű igényeit.

Az iroda szervezetének fő előnye, hogy minden a kezében fut össze, mindig tudja, látja tagjainak ügyét és mindenkor ellenőrzi a szabályszerű, helyes eljárást; biztosítási dolgokban minden hozzáfutólóknak szakszerű és lelkiismeretes utbaigazítással szolgál.

Dijaink a legminimálisabbak.

Egyetlen elsőrendű intézet sem szabhat olcsóbb díjat.

Biztosításokat felveszi:

Életbiztosításokat tükére, vagy életjáradékra, halál, vagy elérés esetére, leánykiházásitási és fiu ellátási biztosításokat, valamint jelzőlogos életbiztosításokat, ugyazintén családi ellátási biztosításokat.

Páratlan kedvezmény a papság részére,

melyet káplánok, plebánossá történő kinevezésük esetén nyerhetnek, de ebben fiatal plebánosok is részesülhetnek.

Tűzbiztosításokat

száraz és gyújtó villámcsapás ellen, rombolási károk is megtérítetnek. Templomokat, zárdákat, ingó és ingatlan tárgyakat, épületeket, természet, állatokat, lak és ipari berendezéseket, árukat és gépeket. Lábon álló termést.

Templomi harangokat törés vagy repedés által okozott károk ellen.

Törés által okozott károk ellen tükör és üvegtáblák.

Betöréses lopás ellen templomok, zárdák értéktárgyait, szövetkezetek, pénztézetek, áruaktárok, háztartási és iroda berendezéseket.

Rablás ellen, pénztári helyiségeket, valamint pénztári kiküldötteket

Jéghár ellen mindenemű terményeket.

Baleset ellen bármily foglalkozásu egyént, élethossziglani vasuti baleset biztosítást egyszeri díjfizetéssel.

Szavatossági biztosítást templomok, egyetek, iparosok, kereskedők, gyárosok, gazdák, községek, ügyvédek, orvosok, gyógyszereszek, fürdők, szállodák számára.

Automobil biztosítást. — **Óvadék és kezességi biztosítást.** — **Eltulajdonítás, lopás** hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosítást.

Utípodgyász biztosítást. Mindenemű felvilágosítást készséggel nyújt a hozzáfutólóknak

Katholikus Népszövetségi Biztosítási Iroda

Budapest, IV. Ferenciek-tere 7.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek mechanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GUÁR:

VI., Webgasse 43.

600 alkalmazott.

Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb ártan történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Felölőszerkesztő: Rass Károly.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.